

ב, "עזרא", והדברים לא עלו בקנה אחד עם מה שמסר לו כבוד מורנו הרה"ג רבי אברהם וולף זצ"ל ששאל את החזו"א זיע"א באותו ענין.

וזה לשון התשובה של כבוד רבנו זצוק"ל:

**הרב יעקב ישראל קניבסקי
בני-ברק, שיכון חזון איש**

בעה"י

לכבוד הרה"ח היקר מוהר"א סורסקי שליט"א

מכתבו קבלתי,

ובוראי שחי' לכתוב מכ"ז,

וברור שלא יכתוב כלל וכלל מזה, דמה שפרסם איש אי' משלהם
בהפרסם אינו מסוגל לקלקל אצל יראי שמים כי ידוע טיבו,

וגם כי ירחוץ איננו דבר המתקיים ובזמן קצר משתכח,

אבל אם כבודו יכתוב בספרו ה"ז עושה פרסום עוד הפעם
לכ"ז, ולא יועיל כלל מה שיכחיש הסגנון, דמקלקלתא מילפין.

באמת ראינו כמה פעמים שהשואלים לא הבינו
כלל מה שמרן ז"ל הי' משיב, הדבר הי' תלוי באיזו
תנועה, או באיזו ניגון אמר, וכו'.

הרבה פעמים הי' משיב תשובה דמשתמעי לתרי
אפי במקום שידע שלא יהא תועלת בתשובה ברורה.

השערתי היא שמרן ז"ל לא השיב כלל צד היתר
ח"ו רק מאחר שידע שלא ישמעו כלל השיב דרך
השתמטות, וכך הי' דרכו כמה פעמים, וזה מכמה
טעמים שאכמ"ל.

בכל אופן לא יכתוב מע"כ מענין הלזה כלל וכלל.

והנני דו"ש באמת

המצפה לרחמי שמים ולגאולה שלמה במהרה בימינו

יעקב ישראל קניבסקי

* * *

„וצריך לסדר סגנון הדברים“ ...

עוד שאל הרה"ג רא"ם שליט"א הנ"ל אם לפרסם מה שאמר החזו"א זיע"א ע"ד
השאלה אם לכוון קיבוץ של רווקים ורווקות כשיש שם ג' משפחות נשואות.

וזה לשון התשובה של כבוד רבנו זצוק"ל:

**הרב יעקב ישראל קניבסקי
בני-ברק, שיכון חזון איש**

אשר התקבלה

בעה"י יום אדר"ח תמוז התשכ"ט

החלק 1234567

לכבוד הרב החסיד חכם וסופר מוהר"א סורסקי הי"ו

מכתבו קבלתי

וכמדומה שאין לחוש שילמדו ממעשה זו להתיר לבתחילה קיבוץ
ע"פ ג' משפחות נשואין כי כל הדברים אמורים על מה שכבר נעשה.

וצריך לסדר סגנון הדברים שלא שבא מרן זצ"ל לה"ה
לתת איזה היתר אלא בא לתקן כפי האפשר כמה שהי
קיים שלא בהסכמתו.

ולהכחיש את השמאלים אין לנו, כי אין לנו שום
עסק בהם, והשתיקה והכלי התחשבות עם דבריהם
— זהו מצדנו ההכחשה הגדולה לכל דבריהם.

והנני דוש"ת

יעקב ישראל קניבסקי

* * *

החלק 1234567

**פנינים מכבוד רבנו ה"קהלות יעקב" זצוק"ל
שכתב לי כבוד בנו הדר"ג מו"ר הגאון האדיר
מופת הדור רבי חיים קניבסקי שליט"א**

הנה קמא קמא דכתבתי שלחתי לכבוד הדר"ג מו"ר הגאון רבי חיים קניבסקי
שליט"א שישים עין עיונו הוך על זה ויראה אם ראוי להדפסה.

וכתב לי כבוד הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בזה הלשון:

ראיתי מש"כ כת"ר, והנה הרבה דברים אין ידועים לי, או ששמעתי
בסגנון אחר, אבל כודאי הדר"ג שליט"א נאמנה עדותו, או ששמע מפיו
אנשים נאמנים, והדברים שידועים לי הם נכונים, והדר"ג שליט"א יכול
להדפיסם.

אכתוב ג"כ איזה דברים שנזכרתי בעת.

מה כוונת התוס' בר"ה ט"ז א' ד"ה בפסח

שאלתי לאאמו"ר הב"מ: מה כוונת התוס' בר"ה ט"ז א' ד"ה בפסח שכ' א"נ כר"י
כו' הרי מספר מעשה וא"כ תיקשי המעשה לשאר תנאים?

אוצר החכמה

והשיב לי: הנשמות השייכות לר' יהודה פוסקים בשמים כמותו ואין מזה ראי' גם י"ל דחסיד א' הוא ר' יהודה בעצמו כמ"ש בתמורה ט"ו ב' ולדידי' ודאי פוסקים כמותו).

אוצר החכמה

* * *

למה כתוב „ויצאו ילדיה” לשון רבים

שאלתי: למה כתוב ויצאו ילדי' לשון רבים, וכן בגמ' דמי ולדות, הרי הדין שאפי' לא הי' רק ולד א' משלם, וסתמא הכי הוא?
והשיב: הרי דמי ולדות משערין בכמה נמכרת שפחה מעוברת ושאינה מעוברת כמ"ש בב"ק מ"ח, והרי הקונה שפחה מעוברת לוקח ג"כ בחשבון שאפשר שתלד תאומים, וזה מוסיף קצת על המחיר, נמצא שאפי' באמת ילדה רק א', משלם דמי ספק שנים, שהרי אז היתה שוה כך, ודוק.
אבל כשרציתי להדפיס זה בטעמא דקרא בשמו, לא הסכים, ואמר: א"א לכתוב דבר הלכה בלי ראי' ברורה.*

אוצר החכמה

* * *

„כל האוכל בתשעה באב כאילו אוכל גיד הנשה”

שאלתי מה כוונת המדרש שמובא בספרים כל האוכל בט"ב כאילו אוכל גיד הנשה (וגיסי הגר"ש ברזם זצ"ל אמר כמה ביאורים ע"ז).
והשיב שיש שס"ה גידין נגד שס"ה ימים ושס"ה ל"ת וגיד הנשה מכוון לפי החשבון נגד ט"ב (שו"מ בילקוט ראובני וישלח בשם הזוהר והמקובלים ובשל"ה ר"פ וישלח כעין זה ועי' זוה"ק ח"א ק"ע ב').

אוצר החכמה

* * *

אוצר החכמה

* אמר הכותב: אחרי שקבלתי מכתב זה בינותי בספרים ומצאתי בעזהש"ת דברים עשירים בזה לגאון עוזנו ה„הפלאה” זיע"א כפ' „פנים יפות” פ' משפטים [בפסוק „כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפלילים”] וזה לשון קדשו: „... והיינו דקאמר ויצאו ילדי' בלשון רבים ע"ד שאחז"ל הנה דמי אחיך צועקים אלי דמו ודם זרעיותי, כי ההורג נפש אחת מישראל נידון על זרעו שהי' ראוי לצאת ממנו, וכן הוא העונש מן השמים על העובר ועל הראוי לצאת ממנו.
ולפי פשוטו מ"ש ילדי' משום שאינו משלם אלא כפי שהי' שווין הולדות למכור קודם שננף אותה, ולפי שא"א לידע בשעת הריון אם הוא וולד א' או שני ולדות, כדכתיב כעצמים בבטן המלאה וגו', א"כ אין חילוק בשומא בין אם יצאו שני ולדות או א', ואם הי' נמכרין בשוק קניין אותה בספק, והוא גופא קמ"ל קרא דאין אומרים שהי' ראוי למכור על הספק שאם ימצא שנים יתן יותר”, עכ"ל ה„הפלאה” זיע"א ב„פנים יפות”.

ודוק היטב שעמד ההפלאה זיע"א בדקדוק הלשון „ויצאו ילדי'” בלשון רבים, והתבונן היטב בפירושו בזה, ודוק היטב ותשכח את החילוק שבין פירוש ה„הפלאה” ובין פירוש ה„קהלות יעקב” בזה. זי"ע ועכ"א.

וידעי' הרה"צ ר' יצחק שיפמן שלימ"א הראה לי מש"כ בזה הגאון המלבי"ם זצוק"ל בפירושו על הפסוק הזה „ויצאו ילדי'”, עייש"ה. [ערב שבת הגדול לס' טהרה ט' ניסן תשמ"ו].

החלומות שוא ידברון

החלומות

זקן א' שאל את אמו"ר הכ"מ: דשמואל אמר (בברכות נ"ה ב') החלומות שוא ידברון, ולו הי' אח באמריקה, והי' בריא, וחלם לו לילה א' שהוא מת, ואחר זמן הגיע לו מכתב שבאותו לילה שחלם מת, הרי שהחלומות נכונים? והשיב לו: אם אומרים על פלוני שהוא שקרן, וכי הכונה שמימיו לא אמר אמת, ואם אמר שרוצה לאכול וכי אינו אמת, אלא הכונה שא"א לסמוך עליו, שהוא עלול הרבה לשקר, וה"נ הכונה שא"א לסמוך על החלומות כי הם עלולים לדבר שוא, אבל אין הכונה שמעולם אין אומרים אמת.*

* * *

מרשימות כבוד הרב הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א
ראש ישיבת באר שבע
בעהמח"ס "מנחת נתן"

אוצר החכמה

„יש לי צער ועגמת נפש על גניבת דעת“ ...

בשנת תשמ"ה, בחדש חשון, כמה ימים אחרי השיעור [בעניני חציצה] של יום הזכרון למרן החזון איש זיע"א, אמר לי רבנו זצוק"ל: י"ש לי צער ועגמת נפש. כי הנה בשיעור הבאתי קושיא מה"ב, ברכי יוסף" בהלכות תפילין, ואני הגעתי ל"ברכי יוסף" הזה מגליון הרעק"א על הרמב"ם בהלכות עבודת יום הכפורים שמציין ל"ברכי יוסף" זה, וכשאמרתי את השיעור שכתתי לומר שה"ב ברכי יוסף" ידוע לי מהרעק"א, וזה גניבת דעת, שהשומעים יחשבו אותי לבקי ב"ברכי יוסף" ... רציתי לומר שרעק"א מציין ל"ברכי יוסף", אבל מה אעשה שאני זקן ושוכח ...

* * *

„ארוכה מארץ מדה“ ...

באותו מעמד בביתו זכיתי להראות לרבנו זצוק"ל מש"כ ב"שפת אמת" במנחות דף י"א ע"א ד"ה מהא. מרן זי"ע קרא את ה"שפת אמת" בקול ובנגינה עריכה, וכשהשלים הקריאה —

* אמר הכותב: עיין שו"ת הרשב"א ח"א סי' תפ"ג: „ועל ענין החלום ששאלתני, אע"פ שאמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, ומן הדין אינו חייב לענות נפשו על דברי חלומות כאלו, החלום הזה שבא ברוב ענין מתמיה, ושהוא מעיד שכל מה שאמר לו אביו בחלום ארץ לו וסבל דברים קשים על בטול דברי אביו, איני יודע היאך אכניס עצמי בזה, אע"פ שעל רוב החלומות השוא ידברו — בהא יחוש על עצמו“.

פניני רבנו הקהלות יעקב

צד

אמר בשמחה רבה: והנה לפי היסוד שאמרנו בשיעור — הלא מתורצת היטב קושיית ה„שפת אמת“ ...

והוסיף רבנו זצוק"ל ואמר: התורה היא גדולה ורחבה, ארוכה מארץ מדה, ואין כח להקיף הכל, וכל שכן כעת לעת זקנתי כשאין לי כח. אני למדתי הרבה בספר „שפת אמת“, ואם הייתי רואה אותו בענין הזה כמובן שהייתי מזכירו בשיעור. ונתן לי רבנו זצוק"ל תודה ויישר כח על ה„שפת אמת“ שהראיתי לו.

אחרי כמה ימים סיפר לי הרב צבי יברוב שליט"א שמרן זצוק"ל אמר לו: ה' כאן אצלי הרב אייגפלד והראה לי שביסוד שאמרתי בשיעור מתורצת קושיית ה„שפת אמת“ במנחות.

* * *

לכתוב ולהדפיס חידושי תורה

פעם אחת, בשנת תשכ"ד, באמצע שיחה בלימוד, אמר לי רבנו זצוק"ל בקול גדול: צריכים לרשום ולהדפיס חידושי תורה. אני מכיר הרבה שעמלו בתורה כל חייהם, ולא נשאר מכל עמלם כלום בכתב, מכיון שלא כתבו ולא הדפיסו. צריך לרשום כל דבר שמתעורר, וכל מה שנתברר ונתלבן. אחרת זה נשכח.

* * *

אושר — וצרות ...

יום אחד כשישבתי אצל רבנו זצוק"ל, נכנס אחד, ואמר לי רבנו להישאר. הנכנס שאל על דבר הצעת שידוך שמציעים לו אחת מאוניברסיטה „בר אילן“, והדגיש שאומרים לו שהמדוברת היא „יראת שמים“ ... ואמר לו מרן זצוק"ל: יהי לך צרות ... תקח מ„בית יעקב“ — ותהי מאושר ... והשואל חוזר וכותב: אבל זו המדוברת „היא דווקא יראת שמים“ ... והשיב רבנו זצוק"ל בקול רם ובהדגשה: יהי לך צרות, היא לא תשמור טהרת המשפחה ... תקח מ„בית יעקב“ — ותהי מאושר ... והשואל נשאר במקומו, וממשיך לשאול: אם כן מה התשובה? ... ואמרתי לו: הלא שמעת דברים ברורים, ותחליט אם רצונך ב„אושר“, או ב„צרות“ רח"ל. והוספתי לו שרצוי מאד שימהר ללכת, כיון שראיתי את רבנו שמאד מתפלא ותמה על שאלה כזו.

אחרי שהלך, אמר לי רבנו, זצוק"ל: אותי שואלים על „בר אילן“? ! ...

* * *

פניני רבנו הקהלות יעקב

צה

אני מהדור הישן ואינני צריך כלום

לפני כמה שנים ביום חם, במיוחד, אמר לי רבנו זצוק"ל שהיום חם מאד. ניצלתי ההודמנות, ואמרתי לו, שאני יכול לסדר עוד היום מזוגן בחדר.
צחק ואמר: אני מהדור הישן, אני לא צריך כלום... שם, בדירה השניה של הבת, יש, „דרייער וואס בלאסט“... [מאוורר שעושה רוח], אני גם זה אינני צריך... וכשסיפרתי זאת לבנו מרן הגה"צ רבי חיים שליט"א, אמר לי, שפעם בא אחד מחו"ל עם מזוגן, ואמר שבכמה דקות יכול לסדר מזוגן, ושילח אותו עם המזוגן... ושוב ניסיתי והצעתי לו שיבוא לנוח לבאר שבע, ואדאג לכל צרכיו בע"ה, כי בלילות יש שם אויר טוב.
חייך ואמר לי: „המנוחה שלי היא כאן בשולחן ליד הגמרא“...

* * *

הרב שמואל

אינו סובל בעלי עבירות

הרב שמואל

במקום של ההמתנה לכניסה לרבנו זצוק"ל היו הוראות איך לכתוב בפתק. אחת ההוראות: מי שאינו שומר תורה ומצוות אל יעזו להכנס לבקש ברכה... וכן היה מפורסם.
מרן זצוק"ל הסביר לי פעם את הענין ואמר: מה הם רוצים שאברכם שיצליחו בהתאוות שלהם, או שיצליחו בטיולים עם חילול שבת קודש, וכדומה?
וסיפר לי יהודי דתי מדרום הארץ, שרצה לפתוח חנות מכולת, ובא למרן זצוק"ל לבקש ברכה שיצליח.
אמר לו: אינני יכול לתת לך ברכה, ולקבל אתריית על הדברים שתכניס למכולת בלי הכשרים, אינני יכול לתת ברכת הצלחה על מאכלות אסורות ולהכשיל רבים.
הבטיח לו האיש שיכניס לחנות רק מצרכים עם הכשרים, ואז ברכו בחמימות ובלבביות שיצליח.

* * *

„מה שהיה לא יהיה עוד...“

היה זה בשנת תשכ"ג. תינוקו של אברך צעיר בן תורה היה חולה אסטמה חריפה רח"ל. לילות שלמים נאלץ לשבת ליד מיטת בנו, שסבל מהתקפות חזקות.
ברוב סבלו בא האב אל מרן זיע"א וכתב לו: אני אברך צעיר, נשוי שנתיים ימים, לומד בכולל סדר קדשים. עכשיו עולמי חרב בעדי, כל הלילה אני חייב לשבת ליד בני החולה, ואיני יכול לישון. בבוקר בבואי לכולל אני גרדם על הספסל.
מרן קרא את המכתב, הרים את ידיו הקדושות, ואמר: די, מה שהיה לא יהיה עוד... כעבור זמן קצר חלפה המחלה כלא היתה...

* * *